

Í pistlunum Úr penna stjórnarmanna Lí birta þeir eigin skoðanir en ekki félagsins.

Oddur Steinarsson

heimilislæknir og MBA,
framkvæmdastjóri Heilsugæslunnar Lágmúla,
starfandi formaður Læknafélags Íslands

oddur@hglagmuli.is

Starfsumhverfi lækna á Íslandi

Undanfarin ár hef ég velt ýmsu fyrir mér varðandi starfsumhverfi lækna á Íslandi. Við fluttum heim 2014 eftir 7 ára dvöl í Svíþjóð. Ég var reynslunni ríkari eftir að hafa byggt upp og rekið heilsugæslu í Gautaborg ásamt öðru góðu fólki, en kerfisbreytingar gengu þar í gegn 2009. Það var spennandi að flytja heim og fara aftur að starfa í íslenski heilbrigðisþjónustu. Ég starfaði fyrstu árin sem framkvæmdastjóri lækninga hjá Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins. Það sló mig fljótlega eftir heimkomu hve mikil uppsöfnuð óánægja var til staðar hjá kollegum mínum hér, sem leiddi meðal annars af sér verkföll árið á eftir. Vissulega hafa síðan náðst kjarabætur en starfsumhverfi lækna hér á landi veldur mér og öðrum læknum áhyggjum.

Eftir heimkomu vann ég að því að koma á breyttu kerfi í heilsugæslunni eftir fyrirmynd kerfisins í Gautaborg. Nýtt fjármögnunar- og gæðakerfi var tekið í notkun á höfuðborgarsvæðinu 2017. Það ár tóku tvær nýjar heilsugæslustöðvar til starfa, Heilsugæslan Höfða og Heilsugæslan Urðarhvarfi, sem eru báðar sjálfstætt starfandi. Hugmyndafræðin að baki þessu kerfi var meðal annars að gæta rekstrarlegs jafnræðis og búa til fjölbreyttara starfsumhverfi fyrir heilsugæsluna.

Frá árinu 2017 hefur orðið töluverð efling innan heilsugæslunnar. Á sama tíma hefur þó verið reynt af hálfu stjórnvalda að vinna gegn þessum breytingum með ýmiss konar mismunun milli heilsugæslu-

stöðva, eftir rekstrarfyrirkomulagi. Ekki hefur enn verið brugðist við alvarlegum ábendingum Samkeppniseftirlitsins þar að lútandi, sem sendar voru heilbrigðisráðuneytinu 2017. Þvert á móti voru sjálfstætt starfandi heilsugæslustöðvar og Læknavaktin sniðgengnar þegar kom að þakklætisvotti til starfsfólks í heilbrigðisþjónustu fyrir frammistöðu í COVID sem veittur var sumarið 2020.

Svona vinnubrögð varðandi mismunun gagnvart rekstrarformum í heilbrigðisþjónustu get ég fullyrt að hefðu aldrei verið liðin í Svíþjóð. Þar er mun meira eftirlit með heilbrigðisþjónustunni og meiri agi í stjórnsýslunni. Þar hefur Samkeppniseftirlitið einnig formlegt eftirlit með allri framkvæmd.

Á Íslandi vantar skýrari skilgreiningar á því hver á að gera hvað. Verkefni fara á milli þegar starfsemi hættir á einum stað og annar þarf að taka við þeim verkefnum, oft án þess að nokkurt samtal hafi átt sér stað. Þar af leiðandi fylgir ekki fjármagn slíkum verkefnatilfærslum. Slíkt getur haft neikvæð áhrif á aðra starfsemi þeirrar einingar sem þarf að bæta á sig verkefnum. Vinnuálag eykst því verkefni þarf að leysa.

Það ásamt oft á tíðum ófullnægjandi vinnuástöðu eykur líkur á því að mistök geti orðið. Þá virðist nú meiri harka í málsmeðferð kvörtunarmála gagnvart heilbrigðisstarfsfólki. Sem dæmi má nefna dómsmál gegn hjúkrunarfræðingi á Landspítala fyrir nokkrum árum. Í nýlegri

rannsókn varðandi lækna í Noregi kemur fram að heimilislæknar eru í 8 sinnum meiri hættu á að fá áminningu eða verða sviptir starfsleyfi miðað við sjúkrahúslækna og héraðslæknar í 20-faldri áhættu. Því er mikilvægt að skoða hvernig yfirvöld vilja taka á slíkum málum hér. Ef ætíð á að grípa til hörðustu úrræða gagnvart heilbrigðisstarfsfólki, ef eitthvað fer úrskeiðis, er hættu á að við munum missa lækna og aðra heilbrigðisstarfsmenn úr starfi. Kostnaður eykst og álag á kerfið annars staðar eykst, þar sem tilvísanir til dæmis á bráðamóttökur aukast. Gott eftirlit er þó nauðsynlegt. Í því felst bætt heilbrigðiskerfi og aukið öryggi sjúklinga.

Mikilvægt er að við vinnum að því að bæta áður nefnd atriði í okkar samfélagi. Þannig munum við geta byggt upp heilbrigðiskerfið hér og laðað heim gott heilbrigðisstarfsfólk að loknu námi erlendis. Við erum í alþjóðlegri samkeppni um starfskrafta heilbrigðisstarfsmanna og þurfum að geta boðið upp á gott starfsumhverfi til að viðhalda góðri heilbrigðisþjónustu. Það að fá unga sérfræðilækna aftur heim að loknu sérnámi hefur verið ein meginástæða þess að við höfum átt heilbrigðiskerfi eins og best gerist. Það þarf þó áfram að hlúa að því. Við erum að vinna í því að bæta húsnæðismálin víða, bæði á Landspítala og í heilsugæslunni, en gleymum ekki mannauðnum.

Fyrir hönd stjórnar Læknafélags Íslands óska ég félagsmönnum og fjölskyldum þeirra farsældar á komandi ári!

Stjórn Læknafélags Íslands

Oddur Steinarsson starfandi formaður

FAL
Árni Johnsen
Þórdís Þorkelsdóttir

FÍH
Margrét Ólafía Tómasdóttir

FSL
Theódór Skúli Sigurðsson
Guðrún Dóra Bjarnadóttir

LR
Guðmundur Örn Guðmundsson
Ingibjörg Kristjánsdóttir